

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ 8 ՄԷՃ.
Չ. Կաւառայ 40 ՄԷՃ.
Վ. Կաւառայ 4 ՄԷՃ.
Չ. Կաւառայ 3 ՄԷՃ.
Եւրոպայի թերթի գին 60 փր.
Յանուարի ամիսը մէկ անգամի հա-
մար 3 զուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 2 զուրուշ, աւելի անգամներու
համար զատ առկարկութիւն կըլլայ:

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 15 ՀՈՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Սպանիոյ կառավարութեան կողմէ տա. Գաղղիոյ կառավարութիւնն ուղղութեամբ ծանուցաւ իր մեծ յաղ-մանը հանած է այս օրերս Գաղղիոյ լրագրաց մէջ, և հաւարակաց կարծիքն ալ դրոշմած:

Սպանիա, իւր ներկայ տխուր և անկեղծ վիճակին մէջ՝ այնպիսի լեզու մը դարձած է Գաղղիոյ դէմ զոր երկրորդ կարգի տէրութիւն մ'իսկ չկրնար մարտել առանց ի դէմ դիմա-լու: Բնակիչ Եւրոպայի աչքը Գաղղիոյ վրայ յառած՝ ստատման անհամար-րոյթեամբ կ'ապաստեն տեսնել թէ ինչ կերպիւ. պիտի պատասխանէ այդ գրգռիչ ծանուցադրին, որոյ ներքեւ՝ բոլոր ամենայն հաւանականութեան՝ դառնի կայ Գաղղիոյ դէմ լծուած:

Սպանիա, կըսեն անգղիական լը-րագիրք, չէր կրնար համարձակել իւր ներկայ վիճակին մէջ այսպիսի յանգուզն դրոշմ մը ձեռնարկել՝ ե-թէ զօրաւոր ձեռք մը գինքը մղած չլիար:

Սպանիոյ պատմութեան մէջ քա-նի մը հարկը տարի ետ երթալ հարկ է, կըսեն անգղիական թէլեգրաֆ լրա-գիրք, այնպիսի ժամանակ մը գտնելու համար, ուր այդ տէրութիւնն ինք-զինք բաւական զօրաւոր տեսնելով համարձակէր այդ բերնով ծանուցա-գիր մ'ուղղել Գաղղիոյ: Զարմանալին այս է որ, Սպանիա երբեք իր կե-նաց մէջ պայտուսն չափ վար ինկած չէր. ոչ վարկ ունի Եւրոպայի մէջ, ոչ յաղորդակ զօրավարներ, ոչ ալ աղ-գային ուժ: Ծանուցադրելը Սերրա-մորաշխարհին գրչէն ելած է, բայց խօսքերը Պ. Պիմարք ներշնչած է:

Սպանիոյ այս ընթացքը գաղղիոյ աղ-ղու մ'ընթացքին կը նմանի, որ ա-ւելի մեծ և ուժեղ տղէ մը պաշտ-պանութիւն գտնելուն պէս՝ խրոխ-տալ կ'սկսի:

Պ. Պիմարք, կըսէ Սթանթարտ լրագիրն ար առիթ չի տեսներ Գաղղիա նուազագոյնը և գրգռելու, որ-պէս զի պատրաստութիւնները դեռ գլուխ չհանած պատրաստով մը մէջ ներուռն, և ինքն ալ առիթ ունենայ ուրիշ դաւառ մ'եւ քանի մ'ալ եր-կիւնն ձեռքէն կտրելու: Եթէ այս է Պիմարք իշխանին նպատակը, Գաղ-ղիոյ շահը կը պահանջէ որ զգոյշ կե-նայ և Բրուսիայի աշխարհապարհին լրագր. օրագրի մէջ չկրնայ: Մեք չենք կրնար սրտապէս հաստատել թէ Պ. Պիմարք ո'րչափ մտանկացու-թիւն ունի այդ նշանաւոր ծանու-ցադրին խմբագրութեան մէջ. բայց կրնանք մակաբերել թէ առանց Պ. Պիմարքի հաւանութեան հաղորդ-

ուած չէ Գաղղիոյ կառավարութեան, և այս իրողութիւնը միայն բաւական է Գաղղիացւոյ լրջամիտ հայրենա-սէրներն յորդորելու որ աղբային յաղմուքն հնար եղածին չափ հան-դարտել ջանան և կառավարութեան ալ նեղուկ ըլլան հաշտարութեան դժուարին բայց անհրաժեշտ աշխար-հաւարութեան մէջ, զոր Գաղղիոյ ներ-կայ վիճակը պարտք կըլլէ իւր վրայ:

Ճարտնէն եկած վերջին լուրերը եղբարկան դէպք մը կը պատմեն, որ Եփեսոսի և Եփեսոսիայի երրորդացի գաղթականները սարսափի մէջ ձը-գած է:

Հաքոտատէ քաղաքին գերմանա-կան հիւպատոս Պ. Հէպեր սպաննուեր է մուրեւանդ. ճարտնցի մը ձեռք, և ոճրագործն ինքզինք կամովին իշ-խանութեան յանձնէր է իբրեւ ասա-ուածահանող գործ մը կատարած:

Ահաւասիկ ըրած խոստովանու-թիւնը, իւր ծննդեան քաղաքէն Եփե-սոս դնացի է անգղիական սովորելու և տէրութեան պաշտօնի մեծելու համար: Հաքոտատէ քաղաքը հասնելով, գի-չերն հոն անցուցած ժամանակ երազը Աստուած մ'իկել և հրամայել է ի-րեն որ օտարապէս մ'ապաննէ: Հե-տեւեւ օրը մեհեմետի երթելով նոյն տեսիլն հոն ալ եղբ է: Բնակի մեհ-ետնէն դուրս ելած ժամանակ Գեր-մանիոյ հիւպատոսին պատահելով զարկել մեհեմետի է զայն, և ուղղա-կի դնացի ինքզինք օտարականութեան յանձնէր է:

Այս ոճրին լուրը ճարտնի արտա-քին գործոց նախարարին ականջն հա-նելուն պէս, փութացել Գերմանիոյ գեաւանին դնացի, և իր ցաւը յայտ-նելով արագ-հաստուցում խոստացել է:

Հաւանական է որ Գերմանիոյ գեա-ւանն այս դէպքէն օգուտ քաղելով նոր առանձնաշնորհութիւններ պա-հանջէ իւր աղբայնոց համար, մաս-նաւորապէս ճարտնի երկրին ներսերը պտրտելու բացարձակ ազատութիւն՝ հանգերձ ապահովութեամբ:

ՎԵՐՁԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նոյն 23 հոկտ.

Գաւառական ժողովոյ պայտուսն նը-տին մէջ Գաղղիոյ յարեալ մնալու ուխտ ըրաւ:

Պէրլին 22 հոկտ.

Քաղաքին գաւառաւոր Ս. Նիկի կոմիտէն ինքզինք վրայ եղած բողոքը մերժեց: Կը հաւատան թէ անդադրեալութեանը Ս. Նիկի կոմիտէն բանադրութեան վրայ կառավարութեան հարցում պիտի ուղղեն:

Լոնտրա 23 հոկտ.

Բայցի լրագիրը լուր կուտայ թէ Պ. Պիմարք Սպանիոյ կառավարութեան վեր-ջին ծանուցադրին ուժ տուող ծանուցա-դրի մը պիտի դրկէ, եթէ Գաղղիա Մատ-րիտի կառավարութեան բողոքանայ գա-

ՊԱՅՄԱՆՔ

Գուրա գացած լրագրաց ճանրու-ծախքը խմբագրութեան վրայ:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագրի-—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Կ. Պո-լիս, Չինիլի խան, Մատիսի գրասեն-տակը:
Ճամբու ծախքը չվճարուած նա-մակ չընդունուիր:

Լիվերքուշ 24 հոկտ.

Բաժնակ Միայնիկ—Օրէնան 8 1/4—3/8
» Գայր Տօլէրան 5 1/4—3/8
Ծախում 8000 հակ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նիւրնի օրը խրդայի Շէրիֆի (Տաճ-կաց մարդարէին վերաբերեալ) արա-րողութիւնը կատարեցաւ սովորական հանգիստ:

Վեհ. Սուլթանն և Տէրութեան նախարարները Թափալուրի պալատն երթալով յարգանք մատուցին սուրբ վերաբերեալ, որ մինչև Բամազանի վերջը հաւատացելոց յարգանացը պիտի ներկայացուի:

Օրտէմպուրի ժառանգ մեծ դուք-սին ուրբաթ օրը Կ. Պոլսի եկաւ վար-նայի ճանքով, և շաբաթ օրը Բ. Գու-ռն երթալով այցելութիւն տուաւ Մեծ—Էպարքոսին: Երէկ ալ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ Գերմանիոյ գեաւանին հետ:

Մեծ—Էպարքոսն անցեալ շաբ-թու իւր դուռըը նշանեց վախճան-եալ Հասիպ փաշայի օրդի Էլչէֆ պե-յի հետ, և Բամազանէն անմիջապէս ետքը հարսնիք պիտի ընէ:

Աղիզիէի շողենաւուց տնօրէն Մէհմետ պէյ ծովակալութեան խոր-հրդին անդամ անուանեցաւ, և ա-նոր տեղ երկրորդ տնօրէն Շիւքրէ Էֆէնդին գրուեցաւ:

Կըսուի թէ Վեհ. Սուլթանը, որ արդէն Մեծ. Բ. Ալիպաշիւքի անգու-ղական տաղանդին արգիւնքն եղող 24 պատկեր ունի, նոր պատկերներ ապաւրել է անոր:

Շրջաօրային եկած հեռագրական լուրեր կը ծանուցանեն թէ Բաթի-օրիցայի բնակիչ տաճիկ մը քանի մը Գարատաղիներէ սպաննուելով, Բոս-կորիցայի տաճիկ բնակիչներն յիշեալ գարտաղացւոց վրայ յարձակելով, 7 կամ 8 տոմար 17 հոգի սպաննե-րն:

Այս դէպքը մեծ դրդեալութիւն պատճառելով Գարատաղացւոց մէջ և վրէժխնդրութեան պատրաստութիւն-ներ տեսնուելով, Գարատաղի իշխա-նը հեռագրով իմացուց Մեծ—Էպար-քոսին թէ ամեն ջանք ի դուրս դը-րած է իւր ժողովուրդն արգիւրելու որ վրէժխնդրութեան չհանձնարկեն, բայց միանգամայն յոյս կը յայտնէ թէ Բ. Գուռն իրաւունք ընելով յան-ցաւորները կը պատժէ Մեծ—Էպար-քոսն ալ հեռագրով պատասխանել է իշխանին թէ արդէն յանձնաժո-ղով մը կարգուեր և Բոսկորիցա զըր-կուեր է գործը լինելու, և ասոր

հաջորդէ հառուցում մը չտայ մինչև ամ-սոյս վերջը:

Փարիզ 23 հոկտ.

Գաւառական ժողովոյ նախագահնե-րուն ընտրութեան մէջ պահպանողական նախագահներուն թիւը 15 աւելցաւ:

Լոնտրա 23 հոկտ.

Գաղղիոյ Եփեսոսի կայսրուհին թագուհւոյն սեփական կառքով մը փո-խադարձ այցելութիւն տուաւ Բուսաց կայսրուհւոյն:

Մատրիտ 25 հոկտ.

Ապտոմարութիւնն օրհասական վի-ճակի մէջ է: Միւրիս և Ալեքանդր քաղաք-ներն ապատեցան: Քարաւանք կը հա-լածուին:

Պէրլին 24 հոկտ.

Փարիզի Գերմանական դեսպան Հո-հենօն Իլխանը մեր քաղաքն հասաւ, և անմիջապէս վարժին դնաց Պիմարք իշ-խանը տեսնելու:

Գաւառականական ատենան Ս. Նիկի կոմիտէի գլխի յառաջ բերուած ամբաս-տանութիւնները մերժեց:

Լոնտրա 24 հոկտ.

Պաշտօնական օրագիրը Պիւսիլի դեռ պահած պղծական նամակներն հրատարակեց: Այն գիրքերն մէջ Լորտ Տերպիլի գեաւա-նաժողովին ստորագրած օրհանգ հա-ւանութիւն տուաւ համար ինչ ինչ գիտո-ղութիւններ կ'ընէ:

Պէրլին 24 հոկտ.

Բարձրագոյն տեսանն Ս. Նիկի կոմիտէն իր բանադրութեան դէմ տուած բողո-քը մերժեց:

Ալեքսանդրիա 23 հոկտ.

Քաղաքի Պորային մէջ գումարեւած հաւարակցին ժողով մ'ըղկալաւ որդ-ղուն արգիւրելու մասին խորհլին ըրած ջանից յիշատակն յաւերժացնելու համար՝ ի պատիւ անոր արձան մը կանգնել ու-րուց:

Թուրքուշ 24 հոկտ.

Սպանիոյ ջուրերը զնացող Օսմանեան Ֆրոյտիսներն երկաթ նետեցին մեր նա-ւահանգստին մէջ:

Լոնտրա 24 հոկտ.

Տէյիլի թէլեգրաֆ կը ծանուցանէ թէ Բրուսիա իւր զօրաց վերախաղութիւնն Բաւարիէն ետեւ պիտի ստուգէ թէ Զը-ւիցցերիս և Պեմիս կրնան իրենց չեղու-քութիւնը պաշտպանել:

Փարիզ 25 հոկտ.

Մատրիտի Գաղղիական դեսպան Պ. Ծոտորաի գահացուցիչ բացատրութիւն-ներ տուած ըլլալով Սպանիոյ կառավա-րութեան, հաւանականութեան պէմ կերէի Թափալ լրագրին տուած այն լուրը թէ Պ. Պիմարք յատուկ ծանուցադրով մը պիտի հաստատէ Սպանիոյ կառավա-րութեան բողոքոց ծանուցադրի, զոր Գաղղիոյ կառավարութեան ուղղած է:

Լոնտրա 24 հոկտ.

Գում. Բոնո. 45 15/16
Բոն. 4863
» 4869 51 9/16
» 4874 —
» 4872 84
» 4873 52 15/16
Նոր փոխառութիւն 2 7/16
Անգլ. Բոնո. 92 13/16

Համար Մեծ—Եղարքուն առաջարկեր է իշխանին որ իր կողմէ ալ մէկը զրկէ քննութեանց ներկայ դատնուելու :

Երէկ առաւօտ՝ Պաթումէն եկող Ռուսական Բոսթօֆ շողենաւը, որոյ մէջ 350 ուղևորք կային, մայրաքաղաքի նաւահանգիստը մտած ժամանակ՝ ծովուն հոսանքէն քշուելով՝ անդղիական Պէթա շողենաւին վրայ ինկաւ և անոր եզերքը խորանկեց :

Աղբիւնուպոլսոյ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ վերջին օրերս կատաղի դայլ մը մտեր է Բաղարճըղի Օթլուքէօյ գեղը, և 8 մարդ և 15 կենդանի խածնելէ ետեւ՝ վերջապէս սպաննուեր է :

Կաթողիկէ Հայոց յանուն Ս. Յակոբայ հիւանդանոցն ու մատուռն ուրբաթ առաւօտ Հասունեանց ձեռքէն առնուելով, Պատրիարքին յանձնւեցաւ :

Հիւանդանոցին պահապանները ոստիկանութեան հրաւերին չանսայով և դռները բանալ չուզելով, ոստիկանութեան զինուորները պարտաւորեցան մօտակայ տուն մը գրաւել և անոր ետեւի փոքրիկ դռնէն հիւանդանոցը մտնել : Առաջին դուռը ծերին եղաւ մէջը պահպանութիւն ընող և ոստիկանութեան հրաւերին ընդդիմացող վեց զինեալ խրուածքներ բռնել և Բերայի ոստիկանութեան դուռը զրկել :

Յետոյ հիւանդանոցն ու մատուռը Հասունեանց գործակալներուն ու կղերականներուն ձեռքէն առնելով Պատրիարքին կողմէ զրկուած եկեղեցականաց և պաշտօնէից յանձնեցին :

Այս գործողութեանց միջոցին

հիւանդանոցին առջև Հասունեանց բաղնաթիւն մը խռնելով պոռային կանչեցին, բայց առանց ծանր անկարգութիւն մը պատահելու ցրուեցան ոստիկանութեան ձեռքը :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ ԷՍԶԱՄԵՐ ՈՒՄՈՒՄԻՆԷ	
14 հոկտ երկուշաբթի իրիկուն	49.38
15 հոկտ. երեքշաբթի առաւօտ	49.34
բացուեցաւ	49.33
կէս օր	

Կ. Պօլիս 14 հոկտ.	
Սոսիէթէ Ժէնէրալի բաժինք Անդրիւր	7.22
« Փոխանակութեան »	5.
Կ. Պօլսոյ Պանքային »	5.32
Քրէտի Ժէնէրալ »	11.32
Քրէտի Օսթրո-Սերբ	

Երկաթուղեաց հին նոր	Յր.	126 3/4
Փոխ.	1863	» 345
»	1865	» 348
»	1869	» 274
»	1872	» 83
»	1873	» 264
Թրամուէյ	Օսթ. լիւր	4 83

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
14 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Անդր. լիւր	գորուշ	109.20
Նաբօյի ոսկի	»	87.44
Իմրէտի ոսկի	»	89.40
Գ. Բըմից	»	54.47
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինգոց	»	104.25
Պղինձ	»	127.35

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Շաբաթ օրը, Ամեն. Ս. Պատրիարք հօր անուան տօն ըլլալուն առթիւ, Բ. Դրան կրօնական դիւանին անդամ

բացայայտուին նշանակութիւնը բացատրելու, իւրաքանչիւրին տալագրութեան տեղերն ալ մի առ մի յիշելով :

Հետաքրքրական է հեղինակուհւոյն ըրած մօտաւոր հաշիւն, յորմէ կեդրակացնէ թէ 1873 թուականին, զանազան տեղեր 16 տեսակ Հայ օրացոյցներ ապագրուած են 44800 օրինակի չափ : Ըստ սոյն հաշուոյ՝ ամեն տարի 100 հայոցմէ մին օրացոյց մը կը դնէ յուրախութիւն Տէր Երեմիա հօր :

Ռուսաց և Օսմանեան կայսերական ազգասօցման ցանկէն ետքը դրուած է ընդհանուր համաշխարհային վիճակագիր անունով դրուի մը, որ յէտէյի և այլ նշանաւոր վիճակագիրուց վերջին ժամանակներս Գլխ. Գր. անուանեալ անհատի մը վերաբերութեամբ ձեռք բերած օրէնքները կը բովանդակէ :

Ասիէ ետքը դրուած են աշխարհի տէրութիւններն՝ ըստ տարածութեան և ըստ թուոյ բնակչոց ևս և ժամանակի գլխաւոր դահակալներն ըստ հասակի մեծութեան :

Մեծին Բրիտանիոյ, Գաղղիոյ, Աւստրո-Հունգարիոյ, Գերմանիոյ, Ռուսիոյ, Ռումիոյ և Տաճկաստանի ընդարձակ վիճակագիրը տալէն ետքը, հեղինակուհին կովկասեան փոխարքայութեան մանրամասն վիճակագիրը կը դնէ, յորմէ մի միայն հայ վերաբերեալ քանի մը թուանշաններ քաղելով կը բաւականանայ :

Ըստ պաշտօնական տեղեկութեանց՝ կովկասեան փոխարքայութեան դաւառներուն մէջ 1871 թուականին ընդհանրապէս 4 1/2 միլիոն ամեն ազգէ բնակիչ հաշիւ եղած են :

ներէն Սէրմէթ պէյ կայսերական կառավարութեան կողմէ շնորհաւորութեան եկաւ Ն. Սրբազնութեան :

ՀՐԱԽԷՐ ԱՌ. Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ազգային ժողովը հիտ ունի յառաջիկայ ուրբաթ 18 Հոկտեմբեր 'ի Դալաթիա :

Ատենը պիտի բացուի ճիշդ ժամ 6ին և դուրս 10 ին :

Կ'հրաւիրեմ՝ Երեսփոխան Էֆէնտինները՝ որ փութան կատարել ազգասիրական պարտականութիւննին :

14 Հոկտ. 1874
'ի Պատրիարքարանս Հայոց
Կ. Պօլիս

ՊԱՏՐԻԱՐԿ Կ. ՊՈԼՈՑ
ՆԵՐՍԷՍ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՍ

ՕՐԱԿԱՐԳ.

1. Ընդունելութիւն նախընթաց ատենագրութեան.
2. Վաւերացում նորընտր երեսփոխանաց .
3. Ամբողջացում Մայր Դիւանին.
4. Կազմութիւն Նախաքննիչ դիւանաց.
5. Ամբողջացում Բաղաքական ժողովոյ.

Ատենագալիւր
Ս. Պ. Պ. Փափուէան

Երկաթուղի ցանկ ընտրելեաց Բաղ. ժողովոյ.

1. Ալեանաքեան Խաչիկ Էֆէնտի
2. Աբրահամեան Սարգիս »
3. Բաւազուքճի Ռսկան »
4. Էսաեան Միկրայի »
5. Կոստանդեան Յակոբ »
6. Հարենց Աբրահամ »
7. Նուրեան Յովհաննէս »
8. Չրաճեան Սարգիս »
9. Ռուսինեան »
10. Փանոսեան Գէորգ »

որոնցմէ 561734 հոգին հայք են, ըսել է թէ ընդհանուր դուստրին 12 0/0էն աւելի են : Այս հաշուին մէջ հայ լուսաւորականաց թիւն է 544,405 հոգի, իսկ հայ կաթողիկոսաց 13722 հոգի :

Սոյն փոխարքայութեան մէջ դրած նուած արքունի դպրոցներուն մէջ 1871 թուականին հայ ուսանողաց թիւն էր 2250 : 1862—1868 թուականին յիշեալ երկրին մէջ հրատարակուած 212 տեսակ ամեն ազգի գրքերէն մի միայն 53ը հայերէն եղած են : Կովկասի մէջ 1870 թուականին հրատարակուող 24 պարբերական թերթերէն միմիայն 3ը հայոց են (այժմ 5) : 12 ուսումնական ընկերութեանց մէջ դասուած հայ անդամաց թիւն է 121 : 1860—1871 թուականին հայ ազգութեան 50 հոգի անձնագրանութեան դիմած են, որոնցմէ 23ը տրու և 27ը էգ են :

Ռուսաց տէրութեան հայ հոգեւորականութեան համար տարեկան 29,804 ռուբլի կամ 596,920 դրշի մօտ ծախք ունի : Ընդհանրապէս Ռուսիոյ մէջ բնակեալ հայոց թիւն 1867 թուին եղած է 789,944 հոգի : 1870 թուին Օրթոդոքս կամ աւերութեան եկեղեցւոյ դաւանութիւնը ընդունած են 14156 հոգի ամեն ազգութիւններէ, որոնցմէ հայք 12 հոգի միայն եղած են :

Մասնաւորապէս դաւանաւոր լըրեւանաց դաւանին, որ Հին Հայաստանի մի մասն է, կը տեղեկանամք, որ դաւաւին 437,719 բնակիչներէն 235,987 հոգի (125,331 արու և 110,656 էգ) հայք են և 3,586 հայ կաթողիկէ : Ընդհանրապէս 1000 հոգի բնակիչներէն 536ը հայ են և 8 հայ կաթողիկէ : Գաւառին քաղաքացի հայք են 26915, զիւղացիք 242,766 հոգիք :

- 11. Փափաղեան Կարապետ »
- 12. Գիւրքճիկեան Միկրայի »

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ըստ որոյման Աղբային ժողովին կը ծանուցուի թէ ժողովին ունեւորութիւն ընելու փափաքողները սահմանեալ թուով մը պիտի ընդունուին :

Ռուսի եկեղեցական Հայրերէն, նախկին երեսփոխաններէն և ազգային լրագրատարներէն զատ՝ որոնք կրնան ունեւոր ըլլալ, ով որ փափաք ունի, պարտի կանխաւ գիծել 'ի փոխանորդարան և մոլից տոմսակ ընդունիլ :

Նիստին օրը տոմսակ չտրուիր : Տոմսակաց թիւն ըստ տանեց տեղոյն սահմանեալ ըլլալով, առ այժմ 50էն աւելի տոմսակ չտրուիր :

Ժողովին կանոնաց դէմ վարուող ունեւորին իսկոյն դուրս կը հանուի, և ուրիշ անգամ մոլից տոմսակ ընդունելէ կը զրկուի :

14 Հոկտեմբեր 1874
'ի Պատրիարքարանի Հայոց
Կ. Պօլիս.

Փոքր Ասիոյ սովալուռ ազգայնոց նպաստելու համար կազմուած ազգային յանձնաժողովն երէկ Դալաթիա դուստրուելով նախ իւր դիւանը կազմեց՝ Նորատուրեան Մեծ. Յակոբ Էֆէնտին ատենագրատ, Մէր. Էմիլիւսեան Մեծ. Յարութիւն Էֆէնտին ատենագրալիւ և Կիւմէեան Մեծ. Յովհաննէս Էֆէնտին դանձապետ ընտրելով :

Յետոյ հանգանակութեան հաւաքման միջոցներուն ու եղանակին վրայ խորհելով որոշեց մայրաքաղաքը և արուարձաններն երեք շրջանակի բաժնել և իւրաքանչիւր շրջան

Այստեղ 407 հայ բնակչաց մէկ եկեղեցի կիցայ, և 67 հոգւոյ ալ մէկ հոգեւորական : Ասիէց զատ 99 հայու տարեկան մէկ ամուսնութիւն կիցայ. իսկ հայ կաթողիկոսաց 143 հոգւոյ մէկ :

Անդրկովկասի մէջ գտնուող 500, 000ի մօտ Հայ բնակչաց տարին 17000ի մօտ ծնունդ, 9000ի մօտ մահ և 4800ի մօտ պսակ կիցայ : Ըսել է թէ տարուէ տարի կովկասի հայոց թիւն 8000ի կամ 1,6 0/0ի չափ կաւելայ : Լեւոնաբնակ և Տաճկաստանէն դադարող Հայք տարուէ տարի 3-3 1/2 0/0 կ'աճին, այն ինչ երեւանաց և երեւանի Պարսից ձեռքն եղած հայոց մի միայն 0,95—1,09 0/0 կ'աւելայ : Կասու մէջ 100 լըրիտասարդի 87 կին կիցայ, որ ցոյց կուտայ թէ Հայք ևս Արեւելեան այլ և այլ ազգաց նման իրական սեւեռն սակաւութիւնը կ'ըզդան : Սակայն հեղինակուհւոյն ըսածին նպերով հիմնականիմայ համեմատար կը շատնայ Հայոց իրական սեւեռ, թէ և երկրին մէջ սովորաբար 100 ծնունդէն 47ի չափը իրական են, և 100 մահէն 55ի չափն իրական սեւեռն կը պատկանին : Կանայք աւելի երկայնակեաց կը գտնուին քան զերկի մարդիկ. սովորաբար եթէ 90 կամ 100 տարեկան հասակին հասնող արանց թիւը 10ի հասնելու ըլլայ, կանանց թիւը 20 կըլլայ : Միջին հաշուով 100 հոգւոյ տարեկան մէկ պսակ կիցայ, մասնաւորապէս գիւղերու մէջ 83 հոգւոյ մէկ պսակ և քաղաքներու մէջ ալ 115 հոգւոյ մէկ պսակ կիցայ :

Ռուսիոյ հայք, ուր որ 300 հոգիէն աւելի են, եկեղեցի ունին : Ասոնց մեծ մասը քաղաքն են և չի-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՏՈՄԱՐ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ

1874—1875 թ.

ԱՌԱՋԻՆ ՆՈՒԵՐ ԶՅՑ ՏԻԿԱՆՅ
ՀԷՏՈՐ Ե.

Աւետարանիչ Տ. Սեբեոսի Ա. Երեմեայ
ԹԻՖԼԻՍ 1874
(Եր. Գ. Բ. 1594)

Ըստ մեր կարծեաց, հեղինակուհին 'ի դուր գրած է գրքին սկիզբը 1874 թիւ օրացոյց անունը, աւելի լաւ կըլլար օրացոյցներուն տալագրութիւնն իւր խոստացած յետագայ հասարակներուն մէջէն ալ դուրս ձգել թողլով այդ գործը խաղաղի տէր Երեմիային, որ օրացոյցներու մեծամասնութեան իրաւունքն իր ձեռքին անցուցած է : Աւելի լաւ կըլլար եթէ տիկինն օրացոյցի տեղ Պօլսոյ ազգային վարչութեան այն անօրէնութիւնը հրատարակէր, որով օրացոյցները մի միայն տէր Երեմիա քահանայի հեղինակութիւն և սեփականութիւն համարուած են : Գոնէ այդ անօրէնութիւնը գեղեցիկ պատմական նիւթ մը կըլլար ապագայ սերունդոց համար՝ Կ. Պօլսոյ Ազգ. վարչութեան հասկացողութեան չափը ցոյց տալով . . . :

Տիկին Երեմեայն՝ Տոմարի նշանակութեան, ժամանակի բաժանման և ընդհանրապէս տոմարագիտութեան վրայ պատմաբանօրէն խօսելէն ետքը, Հայոց զանազան թուականներուն վրայ բաւական տեղեկութիւններ տուած է : Այնուհետեւ Հրէից և Մահմետական ազգաց թուականները յիշելով, անցած է Հայոց Տօնացոյցներուն, Եփեմերտէներուն և Օ-

նախկին մէջ հաւաքումը չուսումը և դիւ-
րութեամբ կատարելու համար իւր
մէջէն երեք մասնաժողով կազմել:

Այս նախապատրաստական տնօրէ-
նութիւններն ընելէ ետեւ, յանձնա-
ժողովը Մեծ. անդամները նախ ի-
րենց մէջ հանգանակութիւն բացին,
և իւրաքանչիւրն աշխատարար առաւ
գումարներ նուիրելէ ետեւ, օրոշեցին՝
վաղը՝ չորեքշաբթի՝ Վերստին գու-
մարի և հաւաքման գործին ձեռ-
նարկել:

Փոքր Ասիոյ գաւառներէն եկած
տեղեկութեանց նայելով, ինկիւրի, ի-
նքողատի, կեսարիոյ և շրջակայից
մէջ անօթութենէ կիսամեռ և մահ-
ուան դէմ մարառող աղբայնոց թիւ-
քը մերձաւոր հաշուով 25 հազարի կը
հասնի:

Գանձաւորութիւն մտադիր է փու-
թոյ պնդութեամբ իւր մարդասիրա-
կան պաշտօնը յառաջ վարել, և տա-
րակոյս չկայ որ սրտին մէջ դիմու-
թեան և քրիստոնէական եղբայրու-
թութեան զգացում կրող ամեն հայ
պիտի փութիւն իւր կարողութեան չա-
փով մասնակցի այս հանգանակու-
թեան, և քսան և հինգ հազար դրո-
քաղդ. աղբայնոց կեանքը մահուան
ճիրանէն կորզել:

Ահաւասիկ Գանձաւորութիւնը Մեծ.
Անդամաց անունները.

Սեպուհ	Էֆէնտի Մարտում
Մանուկ	Մանուկեան
Յովհաննէս	Կիւմէեան
Սեբաստի	Կիւմէեան
Բարսեղ	Հալաբեան
Միլիտի	Կասեան
Բարթոլ	Գիւրքանիւսեան
Յակոբ	Նորատունկեան
Կարապետ	Փափաղեան
Գրիգոր	Գարակէօզեան
Պետրոս	Միրաֆտեան
Թարսիս	Մերեթեօզեան

Նութեան ամենամեծ ծախքն ալ
200,000 ռուբլին չանցնիր: Քաղաք-
ներու մէջ եկեղեցիները սովորաբար
2000—3000 ծախս ունին: Գիւղերու
մէջ — 40 տուն: 2 ռուբլիէն սկսեալ
մինչև 40,000 ռուբլի տարեկան եկա-
մուտ ունեցող եկեղեցիք կան: Թիւ-
մարդաբնակ հայ վանօրէնի ի Ռու-
սիոյ 36 թիւ վարդապետաց, կու-
սանաց և այլ կուսակցութիւն 147, Հայ
քահանայից թիւը հեղինակուհին
1600էն աւելի կը կարծէ, ըսել է թէ
մէկ քահանայի 437 հոգւոյ չափ ծախս
կիցնայ միջին հաշուով: Ըստ հեղի-
նակուհւոյ հաշուոյ՝ մէն մի Ռուսիա-
ցի հայ տարեկան 50 1/2 կողմէ կամ
9 զրէն չափ վարձք կուտայ քահա-
նային:

Ռուսիոյ մէջ 2333 ի չափ հայ ե-
կեղեցի կայ, 233,300 ռուբլի չափ
եկամուտով, որ ըսել է թէ եկեղե-
ցապատկան կարեւորագոյն արժողու-
թիւնը 3,888,333 ռուբլի չափ է: Ե-
կեղեցեաց շինութեան արժէքը 2,
333,000 ռուբլի համարելով, հեղի-
նակուհին կը կարծէ թէ Ռուսիոյ մէջ
գումարող Հայ եկեղեցիք իրենց կալ-
ուածներով հանգերձ 6,221,333 ռուբ-
լի կամ 124,426,660 զուրուշի մօտ
արժողութիւն ունին: Այնուհետեւ
400 ի չափ համարելով երկրին հայ
գումարողներուն թիւը, ամեն մէկուն
տարեկան եկամուտը միջին հաշուով
500 ռուբլի նշանակած է, որ ըսել է
թէ տարեկան 200,000 ռուբլի եկա-
մուտը 3,333,346 ռուբլի տարեկան
60/0 է: Ասոր վրայ աւելցնելով 50,
000 ռուբլի մօտ իւր գումարդատ-
կան կարասեաց դին և 350,000 ռուբ-
լի մօտ իւր և նոյն գումարողներու շի-
նութեան արժողութիւնը, ընդհան-

Աստուած » Ինկիւրաշեան

Ինչպէս որ ծանուցած էինք չա-
բաթ աւուր թուով, Կիւրակի օրը Գա-
րակէօզեան Մեծ. Կարապետ Էֆէն-
տի յաղարկաւորութեան տխուր
արարողութիւնը կատարեցաւ իւրիւր-
տարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ ար-
տաքոյ կարգի հանգիստի:

Ամեն Ս. Պատրիարք հայրն յառ-
կապէս Ս. Պատարագ մատուց և վեր-
ջին ալ խիստ վայելուչ դամբանական
մը խօսեցաւ, որ ներկայ գտնուող
յոդախառն ունկնդրաց աչքն յար-
տասուս համակեց:

Ժամ վեցուկէսին դադարէն եկե-
ղեցիէն դուրս հանուելով քառաձի
շքեղ կառքի մը մէջ դրուեցաւ, և
Մէլամուրդի ու Պաղար—Պաշի մեծ
փողոցներէն անցնելով, իսկիւտարի
նաւամատոցէն կառաքարձ շողեռա-
ւով Գալաթիա և անտի խնդրեց իւր
տարուեցաւ:

Գումարիւրաց թիւն երեք հա-
զարէն աւելի էր, որք մայրաքաղա-
քի ամեն կողմերէն իսկիւտար դի-
մած էին՝ իրենց համակրութեան և
յարգանաց վերջին պատիւը մատու-
ցանել հանգուցելոյն:

Ամեն աչք արտաք. կը թափէր,
և ամեն բերան դովեւտ կը խօսէր
հանգուցելոյն ընտիր ընտիր բարե-
մասնութեանց վրայ, որով արժա-
նայիշատակ հանգուցելուն Հայ աղ-
բին պատիւ բերող նախանձելի դիրք
մ'ստացած էր աշխարհի մէջ, և տա-
կաւին աւելի պայծառ և արդիւնա-
ւէտ ապագայ մը կը խոստանար:

Տեղեկութեան սեպուհ 19 թը-
ւով հետեւեալ կը գրեն մեզ:

... Խաբաթի Տէր.
Տեղւոյ Առաջնորդական խնդիրն այ-
սօր լուծուեցաւ, խնդիր մը՝ որ Տեղւոյնա-

կերտուց նայելով դժուարին էր ինչպէս
որ ինք ամեն ի վեր է որ Առաջնորդու-
անձանց ընդհանուր ցանկը զրկուած էր
վարչութենէն՝ իրենց իրենց Առաջնոր-
դի և նախորդ Տեղապահը չառ աշխատե-
ցաւ լուծելու այս խնդիրը՝ չկրցաւ, որով
հետեւ տեղւոյ ժողովուրդը վերջի որ իւր
համաձայնութեամբ լուծուի՝ այս խնդիրը
և մանաւանդ Աղլիս երեւելիներն ժողով-
ներէն դուրս բլլաւ՝ ժողովները կազմ-
ին որ անոնց հաճութեամբ ալ լուծուի այս
խնդիրը որպէս զի վերջը տարածայնութիւն
չծաղի քաղաքի մէջ եւ խռնդուաւ ըլլայ
դառը Առաջնորդին, վերջապէս աղբայն
ժողովները լաւ դիտելով թէ՛ ժողովրդոց
և թէ՛ երեւելոց համարումը որուն վրայ է,
աղէկ համոզուելով սկսան ընտրութեանը
ձեռնարկել իրենց Ըստ հրահանգի Կեդր.
վարչութեան կրօնական և քաղաքական
ժողովները խառն ժողով ընելով քանի մը
նիստէ վերջը ընտրեցին հետեւեալները.
Խորէն Եպիսկոպոս Նար Պէյ, Թաղէս Ե-
պիսկոպոս Պալատու, և Մեկքեղեկ վար-
դապետ Մուրադեանց, և տեղեկագրելով
ստորագրեցին և զրկեցին Գաւառական
վարչութեան, որ ընդ նախագահութեամբ
կրօնական ժողովը տնտեսապէս Աւագե-
րէց Արթ. Տէր Խաչակ քահանային չորս
նիստ ընելէն զինի, տաք ժողովականաց
ներկայութեամբ (որովհետեւ չորսը քա-
ղաքէս բացակայ էին, և Տէր Գովհան-
նէս քահանայն ալ չկրցաւ իւր պահեց
այս խնդրոյ մէջ) քուէ արկութիւն ընելով
քուէից բացարձակ առաւելութեամբ տա-
սը քուէից ութը քուէն Գեր. Խորէն Նար-
պէյեան Սրբազանն շահեցաւ. ուստի նա-
յիք թէ Ն. Սրբազանութիւնն յանձնառու
պիտի ըլլայ ի սէր աղբութեան և ի պա-
տիւ հոգեւորաց ընդունիլ այս առաջնոր-
դական պաշտօնը խաբաթի Տէր երբ որ
այս լուրը ընդհանրութեան մէջ տարած-
ւեցաւ, կարծես թէ ի մի սիրտ և ի մի հո-
գի ուրախութեամբ շնորհակալ եղան թէ
Կեդր. վարչութենէն և թէ տեղւոյ ժո-
ղովներէն, ահա այս առաջին անգամ ե-
ղև որ Առաջնորդական Առաջնորդական
ընտրութիւն կըլլայ քաղաքի մէջ. Տէր,
կը խնդրեմ որ ներկայս ի սէր աղբու-

թեան այս նիւթ երէս քաղաքի մէջ զի-
տուութեամբ հրատարակել բարեհաճիք
ներ պատուական թերթի մէջ անկիւնը:

1871 Հոկտ. 11/23

Գալաթի ի Պատրիարքարանի Է. Հ.
... Տէր.

Պատիւ ունիմ ծանուցանել Տէրու-
թեանդ. որ Մեծ. Տէր Պաղար Վիլէն Էֆ.
Որմանեան՝ թուականէս սկսեալ ամէն
երկուշաբթի եւ հինգշաբթի օրերն
ցերեկի ժամը վեցէն մինչեւ ութը՝ Բե-
րայ Թաղ-սիմի թաղը Ս. Գովհան Ռա-
կեբեան եկեղեցւոյ մէջ մասնաւոր
խուց մը նստելով որ եւ ինչ աղգէ
կամ կրօնքէ անխտիր աղքատաց բը-
ժըշկութեան և վերաբուժութեան
հոգեբը պիտի խնամէ ճիշտաբար Նա-
եւ մանկաբարձութեան մասին ալ
դարձեալ պարտաւոր է օգնել կարօ-
տելոց ճիշտպէս:

Ուստի... Տէր, խնդրեմ Ձեր մար-
դասէր պատուական լրագրոյն միջո-
ցաւ բարեհաճիք հրատարակել, յօ-
գուտ մարդասիրութեան եւ ի միւր-
թաւութեան կարօտելոց:

Գալաթի Պատրիարքարանի
Տեղապահ Մուրադեան

Ի Լ Ե Ն

Աստիւրի Շահանէ Լորդաք ան-
պարի իշխն պիւր սէնէ քարթընաւ իր-
թիւա իւրէն 240,000 ըլլէ սօղանըն
պէհէր եիւղ ըլլէսի 85 զրուստ օրա-
րաք թալիպի էօհտէսինաէ օլուպ,
թըլընի էփէլի լուսինին 17 ինճի
իէնճէնպիս կիւնիւ քարաբը քաթի-
սի ինճա օլունճաղընտանի իթալընէ
թալիպ օլունէլին եէվմի մէքըլիւրաէ
Տարի Շուրալի ասքըլիյէ կէլմէլիւր
15 թըլիսի էփէլէ 1874

Պապը Սերաքէրի

Ռուսիա, ուրկէ կերել թէ 1847 էն
1874 այսինքն 27 տարուան մէջ Ռու-
սիոյ Հայք ունեցած են 7 լրագիր և
10 ամսագիր, կամ ընդ ամենը 17 պար-
բերական հրատարակութիւն: Ներկայ
1874 թուոյն մէջ կը չարունակուին 2
լրագիրք և 4 ամսագիր, որ ըսել է
թէ 117,000 Հայ բնակչաց մէկ հըրա-
տարակութիւն կիցնայ: Այդ հըրա-
տարակութիւնը 5000 ի մօտ բաժա-
նորդ ունին, հետեւաբար ըսել է թէ
Հայ բնակչաց 140 հոգիէն մէկը պար-
բերական հրատարակութեանց բա-
ժանորդ է:

Ասկէ ետքն ալ Ռուսիոյ նշանաւոր
Հայ պաշտօնէից անունները թուելով
հեղինակուհին հաշիւ մը կընէ, ուրկէ
կերեալ թէ տակաւին 1850 թուին
Կովկասեան երկրին մէջ զանազան աղ-
գէ պաշտօնատարաց 12 ին մէկը Հայ
եղած է. իսկ 1874 թուին 7 պաշտօ-
նատարներէն մին Հայ է: Այժմ Ռու-
սիոյ Հայք 27 թէնէրալ ունին և 2100
ի չափ պաշտօնատար: Ըսել է թէ Հայ
բնակչաց 333էն մին տէրութեան պաշ-
տօնատար է, 25,000էն մին թէնէրալ
է և այլն և այլն:

Այս տեսակ մանրամասն տեղե-
կութիւններէ զուրկ է, ու Տաճկաս-
տանի Հայոց վիճակագիրը, վասն զի հե-
ղինակուհին ուղած տեղեկութիւննե-
րը չ'ստանալով, առ այժմ ձեռք հա-
սածները տալագրած է, ընդհանուր
և կանոնաւոր տեսութիւնը իւր գոր-
ծին երկրորդ հատորին թողով:

Հեղինակ Բոսնի

մօտ կը համարուի 65 օրիորդական աղ-
գային գումարաց մէջ 2600 աշակեր-
տուհի համարելով և տէրութեան
կամ օտար գումարաց մէջ ուսանողուհի-
եաց թիւը 1400 ընելով, ուսանող Հայ
օրիորդաց թիւն ալ 4000 ի չափ կը
կարծուի: Այսպէս ահա Ռուսիոյ մէջ 22,
000 երկուս Հայ ուսանողուհիք, որ
ըսել է թէ Հայ բնակչութեան 32 ին
մէկը ուսանող է: Սեւերուն վերա-
բերութեամբ պէտք է ըսել որ 22
արուէն մին ուսանող է, և 87 1/2 է-
դէն մին — աշակերտուհի: Ուրիշ կերպ
ըսելով, 1000 արուէն 45 ը ուսանողք
են, 1000 էդէն 10 — աշակերտուհի:
Տէրութեան համարաբանաց (Իւնի-
վէրսիթէ) և այլ բարձրագոյն վարժա-
րանաց մէջ ուսանող Հայ երիտասար-
դաց թիւը 3000 կը հասնի: Ասոնցմէ
60 0/0 իրաւաբան են, 25 0/0 մօտ
բժիշկ, մնացեալները զանազան գի-
տութիւններ կուսանին: Ռուսիացի
Հայ ուսանողաց թիւը ի Զիլիքերիս
և ի Գերմանիա 500 ի չափ կը կարծ-
ուի: Ի թիւս սոցա կը գտնուին մի կին
և քանի մ'օրիորդք:

Այնուհետեւ Ռուսիոյ Հայ տալագ-
րութեան վրայ խօսելով, հեղինակու-
հին կը հաշիւէ 506 ի մօտ Հայ գիրք,
որք անցեալ և ներկայ դարու մէջ
տալագրուած են Ռուսիոյ այլ և այլ
քաղաքացի մէջ: Այդ 506 անուն գրք-
քերէն 224ը կրօնական են, 81ը պատ-
մական, 109ը գաղափարք, և 92ը զա-
նազան գիտութեանց վրայ: 1856 էն
1871 այսինքն 16 տարւոյ մէջ ի լոյս
ընծայուած են ի թիւին 128 տեսակ
Հայ գիրք: Գալով պարբերական հրա-
տարակութեանց, հեղինակուհին հա-
մառօտ տեսութիւն մ'ըրած է Հայ
լրագրութեան պատմութեան վրայ ի

Այս քաղաքը չարախոս էր երբ անգամ
կը հրաժարուի, երբ չարախոս էր, հինգ շաբաթ
թիւ եւ չարախոս օրերը : Բաժանորդագրուե-
լեան անգամներն են : Պիլուս Զեմիլի խան
վերին արկը թիւ 45 Մասնաճիւղային խան
խան քաղաքացի մէջ հետեւեալ հոգա-
բարձուաց սենեակները :

ԻՋՄԻՐ. Ստեփան աղա Տէմեան.
Նիպոլիտի. Խոսրով Էֆ. Էսկիճեան.
Պրոնս. Ստեփան աղա Թանկէրեան.
Թեֆերսու. Յովակիմ աղա Ուղուե-
արեան.
ՏՐԱՊԵՉՈՆ. Խաչատուր աղա Էմմանուէլ
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ աղա Պառնեւի Զա-
քարեան.
ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նաթանեան.
ՄՈՒՆ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան.
ԵԱՇ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՅՈՒՐՏԱՆ. Մկրտիչ աղա Աշտեան.
ՅԱԼԵՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մար-
գարեան.
ԵՐԶՆԿԱՏ. Թադէոս աղա Բաղրա-
տունի.
ՍԻՎՐԻՃԻՍԱՐ. Կարապետ աղա Վար-
դանեան.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուի ու-
ղողներն այս անգամներն մէկուն հետ կրնան
թղթակցիլ :

ՓԻԼԻԼ ԶԵՄԻԼԻ

Այն անձինք՝ որք Տը-
թոր Տըթոր մարդկան հա-
տաղելները կը ծանօնեն, պէտք
ունենցած տոններն զործածե-
լու չեն վարանիր : Վասն զի ոչ անխորժ
համ ունի, ոչ ալ կը յոգնեցնէ ուրիշ մար-
դկան գեղեցիկ պէս, ընդհակառակի-
այս հատադէպն ա՛յն ժամանակ միայն լաւ
աղիքներով կը կրնէ երբոր անդարար կե-
րակոյց եւ զօրացուցիչ ըմպելեաց : Այն է
Քիլիկի, խաճուէի թէի հետ անուրի : Ասին
մարդ իրեն յարմար դատած ժամն ու ծա-
շը կրնայ ընտրել իրեղիքը այս դեղով մար-
դեւու համար : Մարդով թեան յոյնութիւնը
ընտրովին ոչնչանալէ ետեւ՝ ուղղող կրնայ
վերականգնել իր զօրքն անգամ եւ պէտք
ըլլայ :

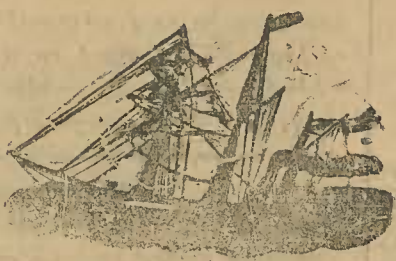
Այս հատադէպը կը ծախուի 2 յ եւ
3 ֆրանքանց տուիւնով փարիզ Տըթոր Տը-
թոր տունը եւ Կ. Պոլիս Տէլլա-Սուսայի
Վէլիցի, Զօյապոլիսի եւ Եմանիի գեղա-
րանները :

Ամեն մէկ տուիլի հետ պէտք պահան-
ջել նաեւ 72 երեսէ բաղկացեալ փոքրիկ
գիրք մըր ամեն լեզուով հրահանգներ կը
պարունակէ :

Ասանց հետ կրնայ ուղղուի նաեւ Տը-
թոր Տըթոր 400 երեսէ բաղկացեալ առ ձե-
ռագրքոյի :

ԽՈՒՄԱՅԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՌԻՆԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼԻՍԻՐՈՅ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԵՄԻԼԻ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԵԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
ՇՈԳԵՆԱԽՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵԻԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1874 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1 ԵՐԵՎԱՆԻ ՕՐԷՆ ՄԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՁԵՆ ՀՈԿՏԵՄԵՐ 21

ՅՅԳՂՎՊՂԳԳՍԶ ՆՍՂԾՎ ՂՂՅՍՓՈՍՅ

Դաս թիւ Երթուղիներ Երբ

1	33	Երեւանային Մէլարայ. Պէտլեքեքէ, Գիրէնայ. Թարապիտ Երեւանային Եմբիկէն, Բ. Հիսար. Պէտլեքէ. (Հոկտեմբեր 10էն ժամը 1 1/4ին)
1	45	32 Երեւանային Մէլարային Պէտլեքեքէ Թարա- պիտ, Երեւան. Սթէն. Պոյաճ. Բ. Հիսար. Պէտլեքէ. Արնալ.
2	30	17 Երեւանային Մէլարային Պէտլեքեքէ, Թարա- պիտ. Երեւանային. Եմբիկէն. Բ. Հիսար.
3	49	Բ. Ե. Ա. Գալաքէն Մէլար. Պէտլեքէ. Թարապ. Երեւան. Պոյաճեքէ. Բ. Հիսար. Պէտլեքէ. Օրթաք.
4	45	28 Երեւանային Մէլար. Պէտլեքէ. Թարապ. Երեւան. Եմբիկէն. Բ. Հիսար. Պէտլեքէ. Արնալ. Օրթ. Պէտլեքէ.
5	45	32 Մէլարային Պէտլեքէ. Թարապիտ, Երեւանային. Սթէն. Եմբիկէն. Բ. Հիսար. Պէտլեքէ.
6	25	Մէլար. Պէտլեքէ. Թար. Երեւան. Սթէն. Պոյաճեքէ. Բ. Հիսար. Պէտլեքէ. Արնալ. Գալաքէ. Օրթաք. Պէտլեքէ.
6	45	6 Երեւանային Պէտլեքէ. Թարապ. Պէտլեքէ. Երեւան. Եմբիկէն. Գալաքէ. Բ. Հիսար. Գալաքէ. Արնալ. Օրթաք. Պէտլեքէ. Օրթաք. Գալաքէ. Պէտլեքէ. Պէտլեքէ.
8	45	19 Երեւանային Մէլարային. Պէտլեքէ. Թարապ. Պէտլեքէ. Երեւան. Պոյաճ. Բ. Հիսար. Պէտլեքէ. Արնալ. Օրթ. Պէտլեքէ. Գալաքէ.
10	22	Երեւանային, Մէլարային. Պէտլեքէ. Թարապ. Երեւան. Եմբիկէն. Բ. Հիսար. Արնալ. Օրթաք. Գալաքէ. Պէտլեքէ. Օրթաք. Պէտլեքէ.

Արեւմտ Գէլ

1	45	3 Արնալ. Գալաքէ. Օրթաք. Պէտլեքէ.
1	45	29 Արնալ. Գալաքէ. Գալաքէ. Օրթաք. Պէտլեքէ. (Բացի ուրաքէն)
2	45	22 Արնալ. Գալաքէ. Օրթաք. Պէտլեքէ. (Ուրաքէն օրերը ժամը 2ին)
2	45	2 Արնալ. Գալաքէ. Օրթաք. Պէտլեքէ. Գալաքէ.
3	20	3 Արնալ. Գալաքէ. Օրթաք. Պէտլեքէ.
4	22	Արն. Գալաքէ. Օրթաք. Պէտլեքէ.
4	40	2 Արնալ. Գալաքէ. Օրթ. Պէտլեքէ.
5	45	3 Արնալ. Գալաքէ. Օրթ. Գալաքէ. Պէտլեքէ. Գալաքէ.
7	4	Արնալ. Պէտլեքէ. Գալաքէ. Պէտլեքէ. Գալաքէ.

Արեւմտ Երբ

4	13	23	Պէտլեքօղ, Բաշ, Գաւնլ, Կ. Հիսար, Գաւնտ. Վանիքէ. Չէնկէլէր, Պէտլէր, Գուզլուհն:
4	13	6	Վանիքէօյէն Չէնկէլ, Պէտլէրայ, Գուզլուհնճը, Գապլժ
2	23	Պէտլեքօղ, Բաշապառ. Զուպուզլու, Գաւնլ, Կ. Հիսա ր, Գաւնտ. Վանիքէյոյ, Չէնկէլէօյոյ, Պէտլէրայէյ, Գուզլո	
2	43	21	Պէտլեքէ, Գաւապ. Գաւնլճառ, Կ. Հիսար Գաւնարիլի, Վ. Նիքը. Չէնկէլէր, Պէտլէր, Գուզլ-
3	43	20	Պէտլեքէաթէէն Թար. Պէտլեքօղ, Բա. ապ. Գաւնլ.

Հիսար. Գալաքէ. Վանիքէ. Պէտլեքէ. Գալաքէ.
(Բացի ուրաքէն).
33 Մէլար. Պէտլեքէ. Պէտլեքէ. Բաշապ. Գալաքէ. Գալաքէ.
Ա. Հիսար. Գալաքէ. Վանիքէ. Պէտլեքէ. Պէտլեքէ.
8 45 23 Պէտլեքէ. Պէտլեքէ. Բաշապ. Գալաքէ. Ա. Հիսար. Գալաքէ.
Վանիքէ. Պէտլեքէ. Պէտլեքէ. Գալաքէ. Գալաքէ.
(Ուրաքէն օրերը Գալաքէ. Գալաքէ.)

ԿԱՄՈՒՐԱՆ ԵՆՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱԽՆԵՐԸ

Երթուղիներ Երբ

2	45	6 Գալաքէ. Բաշապ. Պէտլեքէ. Գալաքէ. Գալաքէ. Գալաքէ. Օրթաք. Պէտլեքէ. Պէտլեքէ. Վանիքէ. Արնալ. Գալաքէ. Բ. Հիսար. Գալաքէ. Եմբիկէն. Երեւանային. Պէտլեքէ. Թարապիտ, Պէտլեքէ. Երեւանային.
2	45	33 Պէտլեքէ. Օրթաք. Արնալ. Պէտլեքէ. Բ. Հիսար. Եմբիկէն. Երեւանային. Թարապիտ, Պէտլեքէ. Երեւանային.
3	30	32 Պէտլեքէ. Օրթաք. Գալաքէ. Արնալ. Պէտլեքէ. Բ. Հիսար. Պոյաճ. Երեւան. Թարապ. Պէտլեքէ. Մէլար.
5	45	19 Պէտլեքէ. Օրթաք. Արնալ. Պէտլեքէ. Բ. Հիսար. Եմբիկէն. Երեւան. Պէտլեքէ. Պէտլեքէ. Թարապիտ, Պէտլեքէ. Մէլար. Երեւանային.
5	30	4 Գալաքէ. Բաշապ. Պէտլեքէ. Գալաքէ. Գալաքէ. Գալաքէ. Օրթաք. Պէտլեքէ. Պէտլեքէ. Վանիքէ. Արնալ.
6	45	23 Պէտլեքէ. Օրթաք. Արնալ. Գալաքէ. Բ. Հիսար. Եմ- բիկէն. Երեւան. Թարապ. Պէտլեքէ. Երեւանային.
8	22	Պէտլեքէ. Օրթաք. Արնալ. Պէտլեքէ. Պէտլեքէ. Բ. Հի- սար. Եմբիկէն. Երեւան. Թարապիտ, Պէտլեքէ. Երեւանային.
9	30	20 Արնալ. Պէտլեքէ. Բ. Հիսար. Պոյաճ. Երեւան. Թարապիտ. Պէտլեքէ. Մէլար. Բ. Ե. Ա. Գալաքէ.
10	5	47 Պէտլեքէ. Բ. Հիսար. Եմբիկէն. Երեւան. Թարապիտ, Պէտլեքէ. Մէլար. Երեւանային.
10	30	32 Պէտլեքէ. Գալաքէ. Արն. Բ. Հիսար. Պոյաճ. Սթէն. Երեւան. Թար. Պէտլեքէ. Մէլար. Երեւանային.
10	50	28 Օրթաք. Պէտլեքէ. Բ. Հիսար. Եմբիկէն. Երեւան. Թա- րապիտ, Պէտլեքէ. Մէլար.
11	45	19 Պէտլեքէ. Բ. Հիսար. Եմբիկէն. Երեւան. Թարապիտ, Պէտ- լեքէ. Երեւանային.

Արեւմտ Գէլ

2	30	3 Պէտլեքէ. Արնալ. Պէտլեքէ.
3	45	22 Պէտլեքէ. Արնալ. Պէտլեքէ.
4	2	Արնալ. Պէտլեքէ.
9	45	3 Գալաքէ. Պէտլեքէ. Օրթաք. Գալաքէ. Արնալ.
10	2	Պէտլեքէ. Օրթաք. Գալաքէ. Արնալ.
11	29	Գալաքէ. Պէտլեքէ. Օրթաք. Արնալ. Պէտլեքէ. (Բացի ուրաքէն).
11	20	3 Պէտլեքէ. Օրթաք. Գալաքէ. Արնալ. Պէտլեքէ.
11	40	6 Պէտլեքէ. Օրթաք. Գալաքէ. Արնալ.
12	22	Պէտլեքէ. Օրթաք. Արնալ.

Արեւմտ Երբ

3	30	25 Բաշ. Գալաքէ. Պէտլեքէ. Վանիքէ. Գալաքէ. Ա. Հիսար. Գալաքէ. Բաշապ. Պէտլեքէ. Պէտլեքէ. Մէլար. (Ուրաքէն օրերը Գալաքէ. Գալաքէ.)
4	30	3 Պէտլեքէ. Գալաքէ. Պէտլեքէ. Վանիքէ. Արնալ.
9	45	25 Գալաքէ. Պէտլեքէ. Վանիքէ. Ա. Հիսար. Գալաքէ. Բաշապ. Պէտլեքէ. Պէտլեքէ. (Բացի ուրաքէն).
10	33	Գալաքէ. Պէտլեքէ. Վանիքէ. Ա. Հիսար. Գալաքէ. Բաշ. Պէտլեքէ. Գիրէնայ. Պէտլեքէ.
10	45	21 Վանի. Գալաքէ. Ա. Հիսար. Գալաքէ. Գալաքէ. Բաշապ. Պէտլեքէ. (Ուրաքէն օրերը ժամը 10 1/2ին Պէտլեքէ. Եւ Վանի. Գալաքէ.)
11	5	23 Գալաքէ. Պէտլեքէ. Վանիքէ. Վանիքէ. Ա. Հիսար. Գալա- քէ. Բաշապ. Գալաքէ. Պէտլեքէ.
11	35	2 Գալաքէ. Գալաքէ. Պէտլեքէ. Վանիքէ. Վանիքէ.

ՀՐԳԵՆԻ ԳԵՄ ԱՊԱՆՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND
MERCANTILE
INSURANCE COMPANY

ՆՕՐԹ ԲՐԻՏԻՇ ԵՆՏ ՄԵՐԿԱՆԹԻԼ ԱՅԻ.
Հանրային Եւ Կապիտալի ապահովութեան
ընկերութեան Անգլ. Լը.

Բաժանորդագրուող զրամայ լուր 2,000,000
վճարեալ զրամայ լուր 250,000
Պահեստի զրամ հրդեհ.
Հիմնադրուող զրամ 396,000—846,000
1872ին հրդեհի վնաս հատուցելը 794,000

Ստորագրուող Լը իրենց բաժնեւոր յաճախորդաց Եւ այս քաղաքի ընդհանուր
հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենց վերադարձեալ երկու ընկերութեանց մի-
տեւալ զօրոքակաւոր ընտրուած ըլլալով, այնպիսի զրամութեան մը մէջ կը պատուին
որով հրդեհի վնաս ապահովութեան մեծ զրամութեան կը մատուցանեն :

Ապահովութեան կարգադրութեան կը բաղկանան երկու ընկերութեանց
մէջ համեմատական բաժանուած մը : Եւ այսպէս ապահովութեան Եւ զրամութեան
տեւալորովն ընկերութեան ալ կրնայ աւելի մեծագոյն մարդկային ընդհանուր
նպաստը ինքնին ընկերացուցնել :

Գրեթէ ամեն կարգի վնասուած ապահովութեան կրնան ընդունուիլ ինչպէս
ձերային զարգացիլ Եւ Պոլսոյ մէջ նոյնպէս մատակարար քաղաքները զրամութեան Եւ գա-
ւառները :

Գրեթէ ամեն մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել Լը-
տեւալ ընկերութեանց զրամներուն զարգացիլ Բէրլինի քաղաքի մօտ Կապիտալի
խան թիւ 5 :

NORTHERN

ASSURANCE COMPANY

ՆՕՐԹ ԶԻՐՆ

Հանրային Եւ Կապիտալի ապահովութեան
ընկերութեան Անգլ. Լը.

Բաժանորդագրուող զրամայ լուր 2,000,000
վճարեալ զրամայ լուր 100,000
Պահեստի զրամ հրդեհ.
Հիմնադրուող զրամ 250,000—550,000
Ձեռն հատուցելը 1872ին 270,000

Ստորագրուող Լը իրենց բաժնեւոր յաճախորդաց Եւ այս քաղաքի ընդհանուր
հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենց վերադարձեալ երկու ընկերութեանց մի-
տեւալ զօրոքակաւոր ընտրուած ըլլալով, այնպիսի զրամութեան մը մէջ կը պատուին
որով հրդեհի վնաս ապահովութեան մեծ զրամութեան կը մատուցանեն :

Ապահովութեան կարգադրութեան կը բաղկանան երկու ընկերութեանց
մէջ համեմատական բաժանուած մը : Եւ այսպէս ապահովութեան Եւ զրամութեան
տեւալորովն ընկերութեան ալ կրնայ աւելի մեծագոյն մարդկային ընդհանուր
նպաստը ինքնին ընկերացուցնել :

Գրեթէ ամեն կարգի վնասուած ապահովութեան կրնան ընդունուիլ ինչպէս
ձերային զարգացիլ Եւ Պոլսոյ մէջ նոյնպէս մատակարար քաղաքները զրամութեան Եւ գա-
ւառները :

Գրեթէ ամեն մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել Լը-
տեւալ ընկերութեանց զրամներուն զարգացիլ Բէրլինի քաղաքի մօտ Կապիտալի
խան թիւ 5 :

Վ. Ռ. ՍՈՒՍՆ ԱՏԲԻՍՆ Մ. ԳԻՐԸ

ԼԱ ԺԻՐՈՆՏ

ԱՊԱՆՈՎԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԳԵՆԻ ԿԱՐԿՈՂՈՅԻ ԵՒ ԱՆԱՄՈՑ
ԿՈՏՈՐԱՅԻ ՂԵՄ

Կապահովել, տուներ, կարասներ, վաճառանոցներ, վաճառքներ
եւ այլն եւ այլն մինչեւ անգամ միայն չենք հրդեհի դէմ եւ անասնոց
կտորածի դէմ, չարաւոր զնով եւ չարաւոր պայմաններով թէ՛ Կ. Պոլսոյ
եւ թէ թուրքոյ զրամային քաղաքացի մէջ, Կիւսիս մը պատահած ժամանակ,
ստորագրեալ անմիջապէս կը կատարեն ճշդիւ եւ ուղղութեամբ բոլոր
յոյնն առած պայմանները :

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ
Ընդհանուր Գրեթէ Թուրքիոյ համար
ԱՂԵՐՍԱՆԳՐ ԲԵՐԼԻՆ ԵՒ ՊԱՆԶԵ ԳՐՈՒՆ

LLOYD SUISSE
ԼՈՅՏ ՍՄԻՍ

Ապահովութեան ընկերութեան ցամաքի Ժամը Եւ Գէլի Ժամը պարտաւորութեան
ժամացոյց դէմ.

Ի ՎԻՆԹԻՐԹԻՒՆ

Կապահովել վաճառք. դրամ եւ այլն, ծովու եւ դեպի վրայ Եւ քաղաքական
Հիւանդանոց եւ Օսմանեան չորհրդանոցով եւ առաջատարաներով եւ
ցամաքի վրայ ալ երկաթուղիներով միտակարար վտանգացի դէմ ինչպէս
նաեւ բոսթայով ամեն կողմ զրկուած լեցուն նավակներ եւ ծրարներ :

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ
Ընդհանուր Գրեթէ Թուրքիոյ համար
ԱՂԵՐՍԱՆ ԶԵԼՊԻՆԿ
Ի ՂԵՐԱԹԻՒՄ

ԱՂԵՐՍԱՆԳՐ ԲԵՐԼԻՆ
ՊԱՆԶԵ ԳՐՈՒՆ